

PHILOLOGICAL SCIENCES

POWER OF WORD IN NIZAMI GANJAVI'S "ISGANDARNAME"

Aliya Umran Aliaga Alizadeh

Baku Slavic University, Department of the Azerbaijani language and teaching methods, lecturer, AZ1014, Suleyman Rustam street, 33

Dedicated to the 880th anniversary of the birth of the great Azerbaijani poet Nizami Ganjavi

DOI: [10.24412/2701-8377-2021-4-2-65-66](https://doi.org/10.24412/2701-8377-2021-4-2-65-66)

Abstract

The art of Nizami Ganjavi, who created the rare pearls of world poetry, has gained an eternal position in the history of mankind, leaving centuries behind and reaching our modern times. Nizami Ganjavi, who formed a unique and original stage in the development of Azerbaijan's public artistic thought, continues to live and be loved as our spiritual contemporary, illuminating the development of art in the post-Middle Eastern literature with his genius poetic discoveries.

Keywords: language, creativity, power of word, artistic thought

Despite the fact that the humanist concept, which turned against the theocentric theory that constitutes the meaning and content of Nizami's poetry, was formed in the classical examples of world renaissance life in the form of "man and nature", "autonomy of personality", if the socio-philosophical scientific ideas of the renaissance thinkers of the East, such as Omar Khayyam, Ibn Sina, Al-Farabi, Ibn Roshd, Al-Biruni, Al-Marri, are combined with the poet's artistic heritage, their spiritual connection, unity and purpose can be revealed. The human ideas, humanistic views, moral thoughts, brilliant expression of the sublime desires and aspirations that reflect life, inspired in the works of the poet, which helped to perfect and integrate human character, raised the greatness and aesthetic power of his eternal, incomparable heritage to the highest peak of the art of speech. The greatness of human personality and pride, the will of man, his intellect, his inexhaustible talent are confirmed in unity with the life and work of Nizami.

There are moments in Nizami's poetry that resonate with the ideals of the leading representatives of the European Renaissance art of the XV-XVI centuries.

In his last great work, Alexander the Great, which reflects the ancient historical period in the poet's epic works on languages, his connection with the Renaissance worldview and outlook on life, referring to Hellenic culture, Greek philosophers and thinkers such as Fales, Hermes, Socrates, Plato, Aristotle. His "Isgandarname", which consists of two books – "Sharafname" and "Igbalname", is an incomparable work of art that deals with social and spiritual Light, Goodness, Beauty and Glory, and appreciates the power of the word. Nizami's assessment of the role of the word in the creation of life can be seen in the example given in the section on the reasons for writing this work:

Oturdum sınanmış kəslərlə bir an,
Böyüklər adından yazdım bir dastan.
Beynimin, qanımın çeşmələrindən
Bu qədər inci söz sıxıb düzdüm mən.
Nə qədər dəyərlə xəzinə qurdum,
Hər birinə yeni nüktələr vurdum.
Yorulmaq bilmədən gündüz və gecə,
"Məxzənül əsrar"ı yazdım əvvəlcə.
İncəlik, şirinlik yığaraq ondan,
"Xosrov və Şirin" çin düzdüm bir dastan.
Sonra başqa yerdə çadırı vurdum,
"Leyli və Məcnun"un eşqini qurdum.
Bitirdim dastanı, bir nəşə tapdım,
Atımı "Həft peykər" üstünə çapdım.
İndi söz mülkündə büsat quraram,
İsgəndər dövründən təbil vuraram.
Yazaram mən onun şan-şöhrətindən,
Taxtının-tacının əzəmətindən.
İsgəndər çox böyük yol təqib etdi,
Dirilik suyunun dalınca getdi.

Dirilik suyunun olmadı sonu,
Ancaq indi tapdı həyat suyunu.
Sözlər padşahının bir məsəli var,
Nə gözəl söyləmiş: "Axtaran tapar!" [1, p. 406]. A poet who speaks about the power of the word, the power of influence –

"Sözün də su kimi ləfəti var,
Qələm sözün qüdrətindən xəbər tutmayıb hələ" – while singing in praise of such qualities as so-called subtlety, sharpness, charm and power.

Yeniliklər törədən bu qoca kainatda
Sözdən kəskin və incə bir şey tapılmaz həttə – he manages to raise his voice high. In connection with these ideas, the following verses also assess the role of the word in life:

Sözlə əldə edilmiş təbin bütün qüdrəti,
Sözlə yaranmış şəriətin hörməti.
Onda ki bayraq açıq söz ürəkdə, könüldə,
Artıqdır və yersizdir, orda qələm də dil də.
In confirmation of these views
“Söz bayraqdan daha çox əldə eyləyir zəfər,
Qılıncdan daha artıq qalxıb alar ölkələr”

– The poet, who preferred the power of the word to the banner of victory and the sword by writing his poems, writes in the “Isgandarnama” that the use of the power of the word as a special means of struggle is a valuable weapon. Nizami considers the word more reliable in the work, considering that the power of gold, the power of the sword, even if the magicians can not solve it, will have a stronger effect than all these means [2, p. 20]:

Ona rast gələndə bir qatı düşmən,
Vuruşda işləri bərkə düşərkən,
Əvvəlcə qızılı iş salardı
Qızıl tək işləri tez həll olardı.
Qızıl iş görməsə, iş olsa mahal,
Qılınc atardı əlini dərhal.
Qılınc etməsəydi bu işə çarə,
İşi tapşırırdı əfsunçulara.
Bir işi də görməsəydi onlar da əgər,
Köməyə gələrdi onda natiqlər [1, p. 524].

Alexander, the poet's favorite hero, keeps “six groups” of people with him. One of the forerunners of this group is the “skilled”, “fire tongues”, “wise men with far-sightedness” speakers. What other groups fail to achieve, the speakers in that group do:

Deyirlər getsəydi o bir yer üstə,
Yanında hazırdı bu altı dəstə:
Mintlərə ən möhkəm, mərd qılınc vuran
Durardı əmrində onun hər zaman,
Əfsunda Harutu vurub keçənlər [1, p. 522]. (Harut

is the name of one of the angels sent by God. In poetry, it is symbolized as a magician, a sorcerer – A.A.).

Neçə əfsun quran, neçə cadugər
Elə natiqlər ki, dilləri atəş
Heyrətdi onlara səmada günəş.
Alim, uzaqgörən hikmətşünaslar
Saysız-hesabsızdır qiymətşünaslar.
Qoca zahidlər də vardı bir qədər
Dua edərdilər onlar gecələr.
Bir işi düşünə düşsə hər zaman

Kömək istəyirdi daim bunlardan.
Bu altı dəstədən məclis qurardı,
Onlardan iş üçün tədbir sorardı [1, p. 522].

Nizami, who is always attached to the supremacy of the power of the divine being, connects the victory of Alexander at the beginning of the second book of the work “Iqbalname” with the happiness bestowed on him by the Almighty God:

Sözdə etməsəydi düşməyə təsir,
Alimlər yığışib görərdi tədbir.
Onlar da qalsaydı tədbirdə naçar,
Zahidlər Allaha yalvarardılar.
İşə gəlməsəydi hər biri hərgah,
Haqqə gətirərdi axırda pənah.
Bəxti yar olardı o şaha müdam,
İşinə verərdi xeyir ilə əncam [1, p. 524].

According to Nizami, such characteristics were important for Alexander, who rose to the rank of a prophet and was surrounded by scholars.

Ömründən keçirən tam iyirmi il,
Şahlığa ucadan vururdu təbil.
İyirmi yeddiyə çatınca yaşı,
Peyğəmbər olaraq ucaldı başı [1, p. 405].

Nizami lovingly described and presented the image of Tutiyanus, who skillfully used the power of words and the miraculous power of influence:

Bir rumlu var idi olduqca insan,
Natiqdi bir neçə dildə danışan.
Alimdi hər fikri, sözü qurmaqda,
Mahirdi ox atıb qılınc vurmaqda.
Söhbəti tutini kəməndə salmış,
Özü Tutiyanus adını almış.
O qədər kəskindi sözü, hünəri,
Özünə çəkərdi dinləyənləri [1, p. 413].

Nizami's view of the power of words as a means of struggle is not only the poet's fantasy, but, first of all, his artistic attitude to the word, as well as the artistic expression of historical truth through Nizami's creative imagination.

References

1. Klassik Azərbaycan ədəbiyyat kitabxanası. XX cildə. IV cild. Bakı, 1962
2. Hüseynoğlu S. İfadəli oxunun əsasları. Bakı, 2010, s. 20-21.